

HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI

1. Presentació

Conèixer els condicionants històrics del món present, així com els problemes i reptes globals de les diferents societats humanes contemporànies, és indispensable perquè l'alumnat se situe al món, adquirisca consciència dels seus drets i obligacions, i es comprometa amb l'exercici d'una ciutadania activa i responsable enfront dels reptes i desafiaments del segle XXI.

En aquest sentit, la matèria d'Història del Món Contemporani, d'acord amb els objectius de l'etapa de Batxillerat i amb el desenvolupament de les competències clau, facilita a l'alumnat les estratègies necessàries per comprendre críticament els esdeveniments contemporanis més rellevants en els àmbits nacional, europeu i mundial, i ajuda a l'anàlisi de les causes i les relacions, el paper dels individus en aquests esdeveniments i la composició de les societats des d'un punt de vista econòmic, social, polític i cultural al llarg del temps. A més, atesa la constant obertura al present que caracteritza la història contemporània, el seu aprenentatge genera a l'alumnat una mirada crítica i analítica sobre l'actualitat i sobre les circumstàncies pròpies, fomenta la corresponsabilitat en la construcció d'una societat més democràtica, justa i equitativa, i el capacita per a la formulació de propostes de millora de l'entorn social.

D'altra banda, si bé l'ensenyament de la història tradicional estava centrat en els fets i processos polítics de les elits, la transformació al llarg del segle XX en una ciència de les persones i de les societats humanes en el temps ha permés introduir noves temàtiques econòmiques i socials, així com nous subjectes històrics, com els grups subordinats i desfavorits, les dones i altres col·lectius. És important subratllar també l'aproximació alhora sincrònica i diacrònica que exigeix avui la comprensió i la transmissió de la història.

En continuïtat i aprofundiment competencial respecte de la matèria de Geografia i Història cursada en l'ESO, les competències específiques de la matèria Història del Món Contemporani estan referides a tres grans blocs de sabers i capacitats. El primer requereix la recerca i el maneig crític de diverses fonts històriques i d'informació. El segon es refereix a la contextualització i l'anàlisi de fenòmens històrics rellevants a partir de la comprensió dels canvis en l'estructura econòmica, la valoració de les relacions socials, l'entesa de l'evolució de les relacions internacionals i els esdeveniments bèl·lics, així com de la consideració dels elements ideològics i culturals. El tercer demanda l'adquisició d'actituds i valors transversals per al desenvolupament d'una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola i pels drets humans. Tot aquest conjunt de competències es desenvolupa al voltant de tres eixos fonamentals.

El primer aprofita la naturalesa intrínsecament investigadora i crítica que es requereix per a la construcció del coneixement històric amb l'objectiu d'afavorir que l'alumnat adquirisca habilitats de cerca i contrast d'informació, a partir de fonts solvents tant digitals com analògiques. Amb açò es pretén estimular la aptitud per aplicar els mètodes d'investigació més adients en cada cas, obtindre informació fiable i profitosa, i desenvolupar la capacitat d'aprendre per si mateix al llarg de la vida personal i professional.

El segon eix fa referència a l'anàlisi dels principals problemes i reptes del present, interpretant-los com a part d'un procés que els connecta amb el passat i els projecta cap al futur. L'objectiu és fomentar l'ús social del coneixement i el desenvolupament de la consciència i el pensament històrics, generant en l'alumnat la necessitat de formular preguntes sobre el temps present, reflexionar críticament sobre el seu entorn social, i clarificar el criteri propi i projecte personal.

El tercer eix se centra a presentar una concepció de la història amb perspectiva de gènere. La història tradicional amb prou feines incloïa dones com a protagonistes de l'acció social i política. Per això, s'ha adoptat el concepte de gènere com a eina analítica per a la investigació

historiogràfica, variant la perspectiva i assumint la necessitat d'observar i valorar la contribució de les dones al desenvolupament històric de les societats.

En general, i al voltant d'aquests tres eixos fonamentals, la matèria d'Història del Món Contemporani proporciona a l'alumnat una sèrie d'eines i estratègies que l'ajudaran a assolir els objectius del perfil de sortida de l'etapa, adquirir les competències clau i reconèixer i afrontar els desafiaments del segle XXI. Avançar en la comprensió de les fonts diverses, cercar i seleccionar informació, i crear productes propis sobre assumptes o problemes del present, tant en format digital com analògic, contribuiran al desenvolupament de les competències clau en comunicació lingüística i digital, a partir de la comprensió del coneixement històric com a síntesi d'interpretacions guiades pel rigor científic, la crítica a tota posició dogmàtica i la revisió i reelaboració constants. Igualment, el coneixement de les principals formes d'expressió artística i cultural de l'època contemporània facilitarà l'assoliment de la competència clau en consciència i expressió culturals.

Finalment, i d'una manera molt directa, el conjunt de les competències específiques de la matèria impulsaran l'adquisició de la competència clau ciutadana, ja que tenen per objecte el reconeixement per part de l'alumnat dels valors del pluralisme, l'equitat, el respecte a les diferències, el rebuig a tot tipus de discriminació i la promoció d'una cultura de pau i no violència, incidint en la importància de l'èxit de la justícia, la igualtat efectiva d'homes i dones, el respecte als drets humans i el compliment dels objectius de desenvolupament sostenible.

Quant als criteris d'avaluació, estan dissenyats per comprovar el grau d'assoliment de cadascuna de les competències específiques referides, i s'han d'entendre com a eines de diagnòstic i millora en relació amb el nivell d'acompliment que s'espera de l'adquisició d'aquelles. Donat aquest enfocament competencial, els criteris d'avaluació, en relació amb els sabers bàsics, han d'atendre tant els processos d'aprenentatge com el producte, i han de ser implementats a través d'instruments d'avaluació diferenciats i ajustables als diferents contextos i situacions d'aprenentatge en què s'haja de concretar el desenvolupament de les competències esmentades.

Els sabers bàsics es presenten en tres blocs, en què, segons cada cas, predomina la perspectiva temporal o l'aproximació temàtica. El primer bloc, Pensar històricament, es dedica al coneixement dels principals conceptes, mètodes i tècniques d'estudi i expressió que empra la ciència històrica, així com a les característiques epistemològiques més bàsiques. El seu coneixement és necessari per abordar amb solvència l'anàlisi de l'esdevenir històric contemporani i les repercussions sobre el món actual. Al segon bloc, Societats en el temps, es fa un recorregut cronològic pels principals fenòmens històrics de l'època contemporània fins a arribar als principals eixos al voltant dels quals es mou el món actual. L'objectiu és analitzar els problemes a què s'enfronta la humanitat, entenent-ne la dimensió històrica, els orígens i el desenvolupament, i la situació actual, i explorant alternatives des de les quals afrontar els reptes i desafiaments del segle XXI. El tercer bloc, Compromís cívic i ciutadà, implica el reconeixement dels valors i les actituds que corresponen a l'exercici d'una ciutadania activa, crítica i responsable.

Des del punt de vista de la programació de la matèria, convé recordar la vinculació que, a la història del món contemporani, mantenen el temps present i el passat, per la qual cosa s'ha de facilitar l'estudi dels fenòmens històrics des de la perspectiva de l'actualitat, i els problemes i fenòmens presents a partir de la gènesi pròpia i desenvolupament històric, generant situacions d'aprenentatge en què aquest vincle siga palpable. És aquesta, a més, una matèria especialment concebuda per al treball interdisciplinari i en equip, així com oberta a l'ús d'aquells plantejaments didàctics i metodològics que contribuïsquen millor al seu desenvolupament competencial, al desenvolupament de la consciència i el pensament històric, i a l'adopció d'una actitud activa, crítica, ètica i compromesa pel que fa als reptes i desafiaments del present.

2. Competències específiques.

2.1. Competència específica 1.

Cercar, seleccionar i emprar informació sobre el passat i el present en distints tipus de fonts, avaluant de manera crítica el grau de fiabilitat i interès, i aplicant els mètodes, tècniques i conceptes de la ciència històrica.

2.1.1. Descripció de la competència.

L'ensenyament de la història no implica únicament la transmissió de coneixements sobre el passat, sinó que inclou també l'adquisició i pràctica dels mètodes, tècniques i conceptes que permeten a qui escriu sobre història conformar el relat propi. Com tota construcció científica, el coneixement històric és un procés obert, fonamentat en la investigació i la revisió i reelaboració constants. Per aquest motiu, les estratègies de cerca, recopilació i processament de la informació són essencials per a l'aprenentatge de la matèria. En aquesta competència es tracta, doncs, de dotar l'alumnat d'aquelles eines que li permeten treballar eficaçment amb fonts i documents històrics de diferent tipus: textos, fonts iconogràfiques i cinematogràfiques, mapes i dades econòmiques, entre d'altres, i tant de manera digital com analògica.

El comentari de text, l'anàlisi d'imatges i obres d'art, la interpretació i confecció de mapes, taules i gràfiques, entre d'altres eines, li permetran escometre, de manera solvent, crítica i ètica, processos complexos de cerca i selecció d'informació, utilitzant entorns i suports accessibles, així com desenvolupar estratègies d'anàlisi i interpretació d'aquesta a través d'una contextualització precisa i la comprovació de la veracitat. Així mateix, aquesta competència ha de promoure en l'alumnat el plantejament d'aquelles qüestions que permeten extraure de les fonts la informació històrica rellevant, alhora que elaborar i exposar de forma raonada i estructurada les hipòtesis científiques pròpies, i generar produccions individuals i grupals a partir d'aquestes.

L'anàlisi de les fonts a partir de les quals es construeix el coneixement històric requereix la documentació (origen, tipologia, autoria i intencionalitat), la contextualització en un marc cronològic i geogràfic, l'estudi del contingut (explícit i implícit) i l'acarament amb altres fonts per detectar i resoldre els possibles punts de coincidència o de divergència i arribar a obtindre proves vàlides sobre el passat.

El recurs a textos historiogràfics resulta necessari per a la contextualització de les fonts primàries, la formulació inicial de les hipòtesis i preguntes sobre el passat, la distinció i avaluació de distintes interpretacions disponibles i, finalment, per reconèixer i assumir que el coneixement històric és una construcció provisional, en certa mesura subjectiva i sempre susceptible de revisió i correcció.

Al final del curs, l'assoliment d'aquesta competència hauria de capacitar l'alumnat per aplicar les tècniques i mètodes bàsics del coneixement científic en l'àmbit de les ciències humanes i socials, i l'hauria de facultar per valorar que aquest és resultat del contrast rigorós entre fonts, preguntes i hipòtesis validades o rebutjades. Al mateix temps, hauria d'incrementar l'habilitat per apropar-se críticament a la multiplicitat d'informacions, de vegades contradictòries i no sempre fiables, que rep a través de distints mitjans, i per distingir i discriminar notícies i referències veraces i rellevants, en el marc de la societat de la informació.

Aquesta competència contribuirà a l'assoliment de les competències clau en comunicació lingüística i digital de l'alumnat. Afavorirà una major capacitat per a la comprensió i expressió oral i escrita, i millorarà l'habilitat per a la cerca d'informació per mitjans tant analògics com digitals de manera fiable i crítica.

2.2. Competència específica 2.

Descriure i contextualitzar els fets i processos més importants de la història contemporània, reconeixent-hi l'origen dels trets geopolítics, socials, econòmics i culturals del món actual i explicant-los per mitjà de la causalitat històrica.

2.2.1. Descripció de la competència.

El concepte de procés històric refereix el conjunt de fets relacionats i organitzats en forma de relat pel qual s'expliquen les transformacions polítiques, econòmiques, socials i culturals de les societats humanes. En el desenvolupament d'aquesta competència, l'alumnat haurà d'identificar, comprendre i diferenciar distints fets i processos històrics contemporanis, treballant amb fonts contrastades tant digitals com analògiques, i organitzant i valorant diferents interpretacions sobre ells.

Per determinar les relacions causals entre els fets i processos del passat i els grans problemes i qüestions del món actual, cal l'assoliment de les estratègies cognitives que permeten establir-les. L'alumnat hauria de partir de la identificació de determinats fets i processos històrics com a causes i conseqüències d'altres amb els quals es relacionen per proximitat cronològica i/o geogràfica. A més, cal també una correcta classificació de causes d'acord amb el contingut (natural, polític, econòmic, social, cultural), la durada del temps durant el qual actuen (breu, mitjana o llarga), i la importància relativa sobre uns mateixos fets o processos. En el cas de la comprensió i valoració dels esdeveniments i processos en els quals ha intervingut l'acció humana, es requerirà la correcta contextualització de les actuacions de les persones en el passat (també anomenada explicació per empatia), tenint en compte que actuaren condicionades per entorns, expectatives i escales de valors que no coincideixen amb els de la societat actual.

Finalitzat el curs, aquesta competència hauria de permetre que l'alumnat comprega les relacions de canvi i permanència, causalitat i interrelació en l'espai i en el temps dels principals successos i processos històrics del món contemporani, avaluant-ne de manera crítica el significat i la rellevància per al present, analitzant les conseqüències geogràfiques, polítiques, econòmiques, socials o culturals, i promoure, a partir de tot això, el reconeixement dels valors i principis de regulen el nostre sistema democràtic de convivència.

Aquesta competència assistirà l'alumnat en l'adquisició de les competències clau de comunicació lingüística i ciutadana. La confecció de relats o síntesis històriques repercutirà en el progrés de la competència en expressió oral i escrita amb coherència, correcció i adequació. Al mateix temps, la percepció de les repercussions dels fets i processos del passat sobre el present l'ajudarà a actuar en societat des de la ciutadania responsable i a participar de manera plena en la vida social i política, ja que gaudirà d'un coneixement més informat dels esdeveniments del món actual i dels conceptes i estructures polítiques, econòmiques, socials i jurídiques.

2.3. Competència específica 3.

Analitzar les principals ideologies, revolucions i canvis polítics de l'època contemporània, així com els diferents règims polítics als quals han donat lloc, avaluant críticament el seu caràcter democràtic o autoritari.

2.3.1. Descripció de la competència.

L'època contemporània és l'era d'ideologies i revolucions que han donat lloc a distintes formes d'organització política i social. Des de la crisi de les institucions polítiques heretades de l'Antic Règim, noves ideologies polítiques i revolucions inspirades en elles van anar desenvolupant-se i transformant radicalment les estructures socials i polítiques: les revolucions liberal/burgeses, que van consagrar les llibertats individuals i la igualtat davant la llei, i van promoure sistemes de representació política més extensius; les noves i diverses idees socialistes, orientades a la implantació de societats fundades en la igualtat econòmica i social i

en l'autoritarisme estatal; i els feixismes, amb projectes de creació de societats uniformes i d'estats nacionalistes i totalitaris. L'aprenentatge de la història del món contemporani requereix, doncs, del coneixement analític i crític de les principals ideologies polítiques gestades, desenvolupades i implantades al llarg dels últims dos segles (conservadorisme, liberalisme, socialisme i feixisme) en les seues múltiples variants i especificitats, de la comprensió de les causes i conseqüències dels canvis i moviments revolucionaris ocorreguts al llarg de la contemporaneïtat, i de la relació existent entre aquests precedents històrics i les ideologies i sistemes polítics del present.

Aquesta competència pretén que, al final del curs, l'alumnat siga capaç d'identificar, comparar i diferenciar les principals ideologies polítiques de l'època contemporània. D'altra banda, hauria de promoure que reconega i analitze els principals processos i esdeveniments revolucionaris, establint similituds i diferències entre ells, comprnent les causes, el desenvolupament i les conseqüències, i que obtinga conclusions sobre la plasmació pràctica dels seus principis en propostes concretes d'organització política en diferents moments i llocs.

Finalment, l'hauria de capacitar per reconèixer les relacions existents entre els processos revolucionaris històrics i algunes de les formes i sistemes polítics que regeixen actualment en diferents països, de manera que pugava avaluar de forma crítica els trets democràtics o autoritaris de les diferents propostes ideològiques i institucions polítiques del món actual, així com els símptomes de crisi, deteriorament o canvi que mostren els sistemes democràtics del nostre entorn.

Aquesta competència ajuda a l'adquisició de la competència clau *ciutadana*, atés que proporcionarà a l'alumnat habilitats d'anàlisi de les idees i estructures polítiques del present, capacitat per a la formació de judicis propis, fonamentats i respectuosos, sobre aquestes; i, finalment, l'assumpció d'actituds de vida en societat basades en el respecte a la diferència i la promoció dels principis democràtics.

2.4. Competència específica 4.

Analitzar l'evolució de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics de l'època contemporània, atenent les causes i conseqüències, i valorant els esforços realitzats per mantindre la pau i fer complir els drets humans.

2.4.1. Descripció de la competència.

Les relacions internacionals són el marc de relació i resolució de conflictes entre els estats. Durant l'època contemporània, la rivalitat entre ells va provocar una multiplicitat de conflictes de distinta intensitat i magnitud, entre els quals destaquen les dues guerres mundials del segle XX.

Aquesta competència demanda que l'alumnat aplique tècniques d'anàlisi històrica als conflictes bèl·lics contemporanis, atenent a l'origen, als factors desencadenants, a l'evolució i a les conseqüències. Caldrà, en primer lloc, atendre les rivalitats polítiques i econòmiques entre potències, la formació d'aliances i coalicions o les situacions de dependència internacional com a principals focus d'origen de conflictes. També serà necessari reconèixer que les guerres han constituït un motor històric de primer ordre per la capacitat intrínseca de provocar o accelerar canvis en els règims polítics, les estructures econòmiques i socials i les innovacions tecnològiques, per la qual cosa el seu estudi es configura com un recurs fonamental per explicar l'evolució històrica dels estats i de les societats, així com per entendre les característiques del món actual, i per interpretar adequadament els esdeveniments del present i els conflictes pendents de resolució.

Aquest estudi no estarà complet, però, si no atén també al coneixement i valoració dels esforços realitzats per part d'institucions, d'organitzacions i de projectes de cooperació internacionals que s'han compromés activament amb la preservació de la pau i el compliment

dels drets humans, i amb tots aquells principis i aquelles accions i actituds que contribueixen a la implantació d'una cultura de pau i no violència.

L'alumnat hauria d'exercitar tant de manera individual com col·laborativa diverses habilitats d'anàlisi comparada de fonts primàries i secundàries de distint tipus tant digitals com analògiques (documents històrics, textos historiogràfics, mapes, diaris i correspondència privada, premsa, materials fotogràfics i cinematogràfics,...), referides a diferents situacions de conflicte i la manera com els protagonistes, actius o passius, els visqueren i sentiren. Alhora, l'alumnat haurà de ser competent en l'elaboració de comentaris de text, taules comparatives i mapes geopolítics sobre aquests conflictes.

En definitiva, al final del curs l'alumnat hauria de ser capaç de formular explicacions històriques coherents sobre la dinàmica de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics més importants de l'època contemporània fins el moment actual; d'exercitar-se en l'ús de tècniques d'anàlisi i investigació històrica; i de detectar i valorar els esforços realitzats en diversos moments de la història contemporània per mantindre la pau i el diàleg.

Aquesta competència contribuirà a l'adquisició de la competència clau *ciutadana*. L'estudi crític dels grans conflictes internacionals dels últims temps afavoreix que l'alumnat desenvolupe actituds d'identificació amb els valors propis d'una cultura democràtica, sobre la base de la resolució pacífica de conflictes, el rebuig de la violència, el respecte als drets humans i l'assoliment d'una ciutadania global.

2.5. Competència específica 5.

Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant i valorant les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.

2.5.1. Descripció de la competència.

La història econòmica estudia els fets i canvis de les estructures econòmiques de les societats al llarg del temps. A l'inici de l'època contemporània es produeix la crisi i desaparició progressiva de l'Antic Règim, caracteritzat per una economia rural de base agrària i una societat estamental tancada i assentada sobre privilegis d'origen. Aquell sistema va ser substituït per una economia de mercat i una societat de classes definides per diferències de riquesa, a partir de l'aplicació dels principis del liberalisme polític i econòmic que promogueren també el desenvolupament del capitalisme industrial i financer i de la revolució industrial amb les innovacions tècnic-organitzatives, el consum massiu, l'explotació de noves fonts d'energia, l'extensió de la fàbrica com a centre de producció, la divisió especialitzada del treball i, ja en el segle XXI, l'economia globalitzada i la digitalització de la producció i de les comunicacions.

Paral·lelament, ja des del segle XIX es formularen altres propostes d'organització econòmica i social que, des de l'òptica del socialisme, propugnaren formes d'economia centralitzada en mans de l'Estat i models d'organització social aliens a la divisió de classes i partidaris d'un major igualitarisme social i econòmic. Aquests plantejaments foren aplicats ja durant el segle XX en alguns països amb diferents resultats.

Al final del curs, l'alumnat hauria d'estar capacitat per reconèixer i contrastar les diferències teòriques i els distintos resultats pràctics ocasionats per cadascun d'aquests models en diferents casos, per mitjà de l'anàlisi i interpretació de documents, mapes, dades i gràfiques. L'objectiu és que avalue les repercussions socials i culturals de l'organització econòmica de les societats contemporànies, per tal que prenga consciència de l'impacte dels canvis i sostinga, amb fonament científic i de manera autònoma, judicis de valor sobre la millora o empitjorament de les condicions de vida dels distintos grups socials en distintos moments i espais geopolítics: noves classes socials, modificació de les condicions de treball, desenvolupament material, reconeixement dels drets individuals i col·lectius, reducció de les injustícies i desigualtats,

relacions entre els estats i conseqüències mediambientals en relació a l'establiment d'unes relacions harmonioses i sostenibles entre les activitats econòmiques humanes i la natura.

Aquesta competència es relaciona amb l'adquisició de la competència clau ciutadana, ja que hauria de capacitar l'alumnat per a l'anàlisi crític de les idees i estructures econòmiques del present, així com per a la comprensió de les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodependència i interconnexió entre actuacions locals i globals. A més a més, contribuirà que siga capaç de formar judicis propis i argumentats sobre la necessitat d'incorporar un estil de vida sostenible i eco-socialment responsable.

2.6. Competència específica 6.

Identificar i analitzar els canvis i permanències en l'organització social de la població, investigant les aportacions dels diferents grups socials als processos històrics i adoptant una posició crítica enfront de les desigualtats socials i les situacions de discriminació.

2.6.1. Descripció de la competència.

La història social estudia la societat, amb les lògiques diferències i grups recognoscibles al seu si, en funció de diverses condicions i mentalitats, però superant el mer estudi de les individualitats. Per tant, adoptar una perspectiva social en història requereix incloure també els sectors més desfavorits de la població, les seues condicions de vida, les aspiracions i les manifestacions culturals, proporcionant així una comprensió del passat des d'una perspectiva global.

Per mitjà d'aquesta competència es pretén que l'alumnat incorpore tota la diversitat de subjectes històrics, tant a la seua recepció de la història a partir de la selecció de les fonts com també al relat històric que aprén a construir, de manera que queden incloses les classes treballadores i els sectors històricament subordinats o discriminats per raó de l'origen, la cultura o el gènere.

Per aconseguir una visió més completa dels fenòmens de dinàmica i canvi social en perspectiva històrica, l'anàlisi dels grups socials i de les relacions entre ells ha de comptar amb les aportacions d'altres disciplines socials, com la sociologia o l'antropologia, que proporcionen a l'alumnat eines metodològiques per a l'anàlisi de les estructures i processos socials en tota la complexitat i riquesa que presenten. Es facilitarà així una millor categorització dels diferents sectors socials (els trets que en defineixen els membres, les condicions de vida, la consciència de pertinença a un mateix grup, els costums i patrons culturals). També es durà a terme la comparació entre les diferents formes d'organització i mobilització social de l'època contemporània, l'anàlisi dels conflictes socials que s'han donat en cada període i el debat sobre la seua contribució al canvi social, a la millora de les condicions de vida i a la igualtat d'oportunitats. Aquest estudi s'aplicarà a tota l'època contemporània, des de la crisi de l'Antic Règim i l'aparició de la societat de classes en el segle XIX fins al moment actual, passant pel progressiu avanç de les classes mitjanes, la consolidació de la societat de masses al llarg del segle XX i, ja en les últimes dècades d'aquest i les primeres del XXI, el sorgiment dels nous moviments socials.

Aquesta competència prepara l'alumnat perquè, al final del curs, siga capaç d'identificar i incorporar al relat històric propi les característiques i components de les diferents estructures socials pròpies de cada etapa de l'època contemporània, així com les dinàmiques socials que han condicionat l'evolució fins al present. A més, l'habilita per reflexionar críticament sobre les situacions injustes i no igualitàries que s'han donat en el passat i encara es donen en el present, i fomenta la promoció del respecte a aquells sectors de la població històricament minoritzats i que, encara hui, necessiten ser visibilitzats, valorats i defensats.

Aquesta competència recolza l'assoliment de la competència clau ciutadana, ajuda l'alumnat a la comprensió crítica dels conceptes i estructures socials del món actual i l'habilita per a l'anàlisi crítica de la dimensió social i ciutadana de la identitat pròpia i dels fets socials,

històrics i normatius que la determinen. Paral·lelament, fomenta el compromís amb la cohesió social i el respecte per la diversitat.

2.7. Competència específica 7.

Identificar, definir i analitzar en el seu context els principals corrents i manifestacions culturals i artístics de l'època contemporània, valorant l'herència que suposen en si mateixos i reconeixent en aquests plantejaments l'origen de la cultura actual.

2.7.1. Descripció de la competència.

El trànsit a la contemporaneïtat va implicar transformacions profundes en la cultura i l'art occidental, les repercussions de les quals arriben fins als nostres dies. Per mitjà d'aquesta competència es pretén que l'alumnat analitze el desenvolupament històric de tals canvis formals, tècnics i de contingut, relacionant-los amb els fenòmens polítics, econòmics i socials que els van afavorir. L'objectiu és que pugua comprendre i avaluar, de manera crítica, la naturalesa i diversitat de les manifestacions culturals contemporànies i el ritme de creació i difusió de continguts que observa en l'actualitat.

La crisi de l'Antic Règim dugué aparellat el final del tradicional predomini cultural i educatiu de les institucions eclesiàstiques, el relleu de les quals va ser pres pels estats-nació liberals i les institucions acadèmiques pròpies. Al mateix temps, es van donar canvis en els patrons de llibertat dels artistes i en les preferències del mecenatge artístic, cada vegada més vinculat a individus i a entitats privades, i en menor mesura a institucions oficials. L'expressió artística va multiplicar els canals i formes, i va ser utilitzada per empreses, estats i agents polítics per a la difusió de les idees.

D'altra banda, les necessitats productives i tecnològiques derivades de les revolucions industrials van suposar un desenvolupament sense precedents de la ciència i de les seues aplicacions pràctiques que possibilitaren la revolució de les comunicacions, l'auge del disseny i de l'arquitectura dels nous materials, el desenvolupament de la publicitat i l'aparició de noves formes d'expressió artística, com la fotografia, la cinematografia i l'art digital.

Finalment, el creixement de les classes mitjanes, el sorgiment de la política de masses, el consum de masses i, lligat al capitalisme industrial, l'extensió de l'alfabetització, la generalització progressiva de l'accés a la cultura i les noves formes d'oci van requerir d'una nova premsa i van afavorir l'aparició d'altres mitjans de comunicació de masses: ràdio, televisió i Internet.

Al final del curs, l'alumnat hauria de situar tots aquests canvis en el context del desenvolupament de la societat de masses i la digitalització, i d'identificar els principals estils o corrents, autors i obres principals, iniciant-se alhora en el desxiframent del seu significat i apreciament el valor de l'herència cultural, material i immaterial, que suposa la cultura contemporània per a la societat del present. En definitiva, s'espera que l'alumnat prenga consciència de l'origen de les formes artístiques i canals de comunicació actuals, l'evolució, els avantatges i els límits, desenvolupant un major sentit crític cap al món que l'envolta i els continguts que percep.

Aquesta competència es vincula a la competència clau en consciència i expressió culturals. Hauria de fomentar en l'alumnat un millor coneixement, estima i respecte pel patrimoni cultural i artístic de l'època contemporània, valorant la llibertat d'expressió i l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística. Al mateix temps, l'hauria de capacitar per gaudir i analitzar amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques més destacades del període, i per expressar de manera creativa i oberta les opinions i emocions pròpies.

2.8. Competència específica 8.

Reconéixer i analitzar els reptes més rellevants del món actual, analitzant-ne l'origen, les causes i les implicacions per al present i el futur, tot formant judicis personals informats, crítics i compromesos amb la millora de l'entorn.

2.8.1. Descripció de la competència.

El present no pot entendre's com una època tancada i delimitada temporalment, sinó que forma part d'un procés històric dinàmic i obert a les influències del passat i a influir sobre el futur. Per analitzar i comprendre aqueixes relacions és necessari fer un ús crític, segur i ètic de fonts i dades històriques i historiogràfiques i d'altres ciències que es troben a l'abast de l'alumnat.

De la mateixa manera, els mitjans de comunicació social tant analògics com digitals són un instrument imprescindible per conèixer la realitat del món actual. Generen i transmeten informació de manera tan ràpida i, de vegades, tan parcial que, per consultar-los i interactuar amb ells amb un grau mínim de rigor i solvència, és necessari que l'alumnat adquireisca eines d'alfabetització informacional que li permeten fer un ús adequat de la informació que se li presenta o que ell mateix cerca, contrastar i avaluar críticament la qualitat dels missatges i detectar la informació errònia o intencionadament falsa, llançada moltes vegades amb la finalitat de manipular o enganyar qui la rep.

Aquesta competència està orientada al fet que l'alumnat, en el camí de la formació pròpia per a la ciutadania activa i responsable, exercisca el criteri propi i desenvolupe una consciència històrica personal. Per a això caldrà que reconega els principals reptes polítics, econòmics, socials, culturals i mediambientals del món actual en relació a l'origen històric, atenent especialment els relacionats amb la desigualtat, la discriminació per qualsevol circumstància personal o social, la qualitat democràtica del sistema polític i social en el qual participa, el despoblament rural, la desinformació i l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible.

Es pretén que, al final del curs, l'alumnat expresse judicis i hipòtesis explicatives sobre el present de manera informada, ponderada, respectuosa, crítica i dialogant, i que formule propostes de millora al respecte. Hauria d'adquirir així habilitats per contribuir a la millora de l'entorn i a l'assoliment del bé comú.

Aquesta competència es relaciona amb les competències clau en comunicació lingüística, digital i ciutadana. La investigació sobre els problemes i reptes del present, el debat al voltant d'aquests i l'elaboració de propostes de millora contribueixen a l'assoliment de les habilitats de comprensió i expressió oral i escrita de l'alumnat. D'altra banda, les tasques de cerca d'informació actualitzada, de qualitat i fiable en mitjans digitals haurien d'exercitar la competència digital i l'ús responsable i crític de les fonts d'informació. Finalment, la reflexió sobre les grans qüestions del món actual l'haurien d'iniciar en l'exercici de la ciutadania responsable i participativa, així com en l'anàlisi crític dels valors propis i aliens i en l'exposició de judicis propis amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol forma de discriminació o violència.

2.9. Competència específica 9.

Incorporar la perspectiva de gènere en l'estudi de la història del món contemporani, investigant els moviments feministes en el seu context i adoptant una actitud proactiva entorn de l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones.

2.9.1. Descripció de la competència.

La historiografia tradicional, concebuda habitualment des d'una visió eminentment masculina, ha minimitzat exageradament la presència de les dones en la història, privant-les de

la consideració de subjecte de canvi o transformació de les realitats socials, culturals i polítiques. D'altra banda, la mobilització de les dones en l'època contemporània per reclamar la igualtat de drets i, posteriorment, una completa emancipació, ha contribuït a l'eclosió dels estudis de gènere que, aplicats a la historiografia, sostenen que els comportaments, rols i actituds atribuïts a un gènere al llarg de la història són, en un sentit fonamental, construccions socials mediatitzades pel context cultural.

Aquesta competència està orientada a l'estudi contextualitzat dels moviments feministes, en les seues diferents tendències i onades, i de les mobilitzacions que protagonitzaren les dones al llarg de l'època contemporània per a l'ampliació dels drets i, en definitiva, per a la emancipació pròpia. Es pretén que l'alumnat siga competent per explicar la connexió de les idees i moviments feministes amb determinades cultures polítiques i amb altres moviments socials, així com visibilitzar les protagonistes i detectar les principals resistències al canvi. A més a més, l'ampliació i el correcte tractament dels tipus de fonts d'informació, com poden ser les literàries i periodístiques, les cinematogràfiques, la tradició oral o les manifestacions artístiques, ofereix un valuós recurs per afavorir que l'alumnat esbrine i analitze els estereotips que s'han aplicat a les dones al llarg de l'època contemporània, i també per conèixer i rescatar de l'oblit a nombroses dones que exerciren un paper destacat en els camps de la política, la filosofia, la ciència, l'art o la literatura, però que no han estat incorporades al relat historiogràfic predominant.

Al final del curs, l'alumnat hauria d'incorporar la perspectiva de gènere com un instrument més d'investigació històrica, superant l'ocultació de les dones en la historiografia i en el conjunt de la cultura instituïda.

Aquesta competència contribueix al desenvolupament de la competència clau *ciutadana*, ja que dota l'alumnat d'una major capacitat de crítica i anàlisi de les desigualtats existents entre homes i dones, afavorint que es comprometa de manera activa i informada amb la promoció de la igualtat efectiva de drets i oportunitats.

3. Sabers bàsics.

3.1. Introducció.

Els sabers bàsics de la matèria Història del Món Contemporani han estat seleccionats perquè l'aprenentatge, articulació i mobilització, són necessaris per a l'adquisició i el desenvolupament per part de l'alumnat de les competències específiques formulades.

Davant el vast cabal de matèria històrica contemporània susceptible d'estudi, s'ha donat prioritat a aquells sabers que, en major mesura, poden contribuir a la comprensió de les dinàmiques de canvi i continuïtat del món actual, especialment de les més properes a la realitat social i cultural de l'alumnat, així com al desenvolupament d'una consciència crítica, i a la interiorització i expressió de valors i actituds democràtics, justos i equitatius.

Els sabers s'organitzen en tres blocs. El primer té per objectiu ensenyar a pensar històricament i inclou els conceptes, mètodes i tècniques que es requereixen per a l'adquisició de les competències dedicades en major mesura a l'epistemologia de la ciència històrica, la cerca d'informació, la investigació sobre el passat, l'anàlisi de les fonts i la construcció de relats o explicacions sobre la història.

El segon inclou l'estudi en el temps de les principals qüestions polítiques, econòmiques, socials i culturals de la contemporaneïtat. Tot i que l'estructura interna siga cronològica, per al desenvolupament no s'ha de perdre de vista la interrelació entre fenòmens que no són sincrònics i, molt especialment, les relacions dels fets i els processos del passat amb els fenòmens observats en el present.

El tercer bloc fa referència al conjunt de sabers axiològics que es pretén fomentar entre l'alumnat per al desenvolupament d'una consciència cívica i ciutadana, crítica i proactiva davant dels desafiaments del segle XXI.

3.2. Bloc 1. Pensar històricament

Subbloc. Conceptes, mètodes i tècniques de la ciència històrica CE1, CE2, CE8	1r curs
• Naturalesa i conceptes de la ciència històrica	X
• Cerca i contrast d'informació històrica	X
• Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques	X
• Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica	X
• La causalitat en història	X
• L'explicació contextualitzada o per empatia	X
• Temps històric, canvi i continuïtat	X
• Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques	X

3.3. Bloc 2. Societats en el temps

Subbloc. Orígens del món contemporani CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9	1r curs
• La crisi de l'Antic Règim	X
• Revolucions liberals, democratització i sufragisme	X
• Liberalisme, romanticisme i nacionalisme	X
• Les revolucions industrials	X
• La societat de classes	X
• Orígens i desenvolupament del moviment obrer	X
• Les grans potències en el segle XIX	X
• La dominació europea del món	X
• Art i cultura del segle XIX	X
Subbloc. Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9	1r curs
• La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències	X
• La revolució russa i l'estat soviètic	X
• La societat i la política de masses	X
• La crisi econòmica d'entreguerres	X
• Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes	X
• La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències	X
• Noves formes i tendències artístiques del segle XX	X
Subbloc. El món bipolar CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9	1r curs
• La política de blocs i la Guerra Freda	X
• Les noves institucions internacionals	X

<ul style="list-style-type: none"> • El bloc capitalista • El bloc comunista • El procés de construcció europea • L'estat del benestar • La descolonització i els problemes dels nous estats 	X X X X X
Subbloc de Món actual CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	1r curs
<ul style="list-style-type: none"> • La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial • La Unió europea: reptes i oportunitats • Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual • Democràcia, drets humans i nous moviments socials • La globalització i els seus desequilibris • La problemàtica mediambiental • La societat de la informació • Noves formes digitals d'expressió i comunicació 	X X X X X X X X

3.4. Bloc 3. Compromís cívic i ciutadà

Subbloc. Consciència cívica i ciutadana. Transversal a totes les CE	1r curs
<ul style="list-style-type: none"> • Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans • Consciència i memòria democràtica • Valors de l'europèisme i ciutadania global • Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible • Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau • Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa • Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones. • Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural • Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació 	X X X X X X X X

4. Situacions d'aprenentatge.

L'assoliment de les competències específiques de la matèria Història del Món Contemporani requereix la formulació de situacions d'aprenentatge que demanen de l'alumnat la mobilització de sabers, de manera integrada i transversal, respecte de les competències específiques i de les competències clau, de manera que s'exerciten els processos cognitius i afectius, recursos, habilitats i actituds que possibilitaran la resolució de problemes i permetran afrontar la futura vida personal, laboral i social de manera solvent, en el context dels desafiaments del segle XXI.

Per al disseny d'aquestes situacions d'aprenentatge es recomana l'aplicació dels principis generals següents:

- Com a marc general de les situacions d'aprenentatge, amb l'objectiu d'atendre la diversitat d'interessos i necessitats de l'alumnat, s'incorporaran els principis del disseny universal, assegurant que no existeixen barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional per a garantir la seua participació i aprenentatge.
- Formular situacions que afavorisquen la mobilització de diverses competències específiques alhora i, molt especialment, de sabers inclosos en els tres blocs proposats. Es pretén que els conceptes, mètodes i tècniques de la història, així com els sabers axiològics, es concreten i apliquen en coordinació amb els sabers que al·ludeixen a l'esdevenir de les societats en el temps.
- Dissenyar les activitats de manera que requerisquen la mobilització de sabers interdisciplinars respecte d'altres matèries.
- Plantejar activitats la resolució de les quals demane de l'exercici de les competències clau, i que contribuïsqen a desenvolupar habilitats per afrontar dels desafiaments del segle XXI.
- Transmetre que la història és una ciència en construcció i que la formulació de les diferents interpretacions requereix sempre la consulta de les fonts històriques.
- Fer ús de metodologies actives com l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, la recerca col·lectiva, l'estudi en profunditat de casos, l'aprenentatge dialògic, les visites extraescolars, les simulacions i jocs de rol i els debats sobre processos oberts.
- Promoure la creativitat i l'aportació crítica de l'alumnat a les realitzacions pròpies.
- Fomentar la capacitat de treball individual i en equip, a més de l'esforç, com a elements essencials del procés d'aprenentatge.
- Utilitzar el potencial de les tecnologies de la informació i la comunicació de manera adequada i responsable.
- Aprofitar les possibilitats de l'entorn com a recurs educatiu.
- Utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentant una visibilitat més gran de les dones en matèria d'història.
- Dissenyar activitats que permeten o demanen exposar i argumentar davant de la resta del grup el resultat de les tasques tant de manera oral com escrita.

De manera orientativa, i sempre d'acord amb els criteris d'avaluació de les competències, es proposa el disseny d'activitats dels tipus següents:

- Anàlisi i comentari de textos històrics i historiogràfics, imatges i fonts audiovisuals, com a eina per interpretar i assimilar el contingut dels documents i fonts històriques.
- Treballs de recerca orientats a l'anàlisi i comprensió de qüestions històriques rellevants, prioritàriament aquelles que puguen ser relacionades causalment amb fets i processos del món actual, partint d'una pregunta-problema concreta que per resoldre-la requerisca de la formulació d'hipòtesis i de la posterior cerca, selecció, contrast i interpretació d'informació rellevant per comprovar-la i validar-la, sempre a partir de fonts tant digitals com analògiques.
- Activitats de reflexió que connecten els continguts tractats a l'aula amb experiències pròpies i notícies d'actualitat.

- Activitats de foment de la lectura d'obres literàries, documents històrics i articles periodístics de diverses èpoques, per al posterior debat entorn del contingut que siga d'interés per a la ciència històrica en tertúlies dialògiques, o també per al seu ús com a fonts històriques per mitjà de la detecció dels aspectes contextuals, històrics i culturals, més significatius.
- Debats sobre les diferents interpretacions que proposa la historiografia al voltant d'un mateix fet o procés històric, mitjançant la lectura i la comparació de diferents textos historiogràfics seleccionats, breus i significatius, que permeten a l'alumnat confrontar diferents interpretacions i contrastar-les amb allò que s'ha après prèviament.
- Visionat de documentals o pel·lícules de temàtica o ambientació històrica, bé per a la introducció d'una qüestió històrica i posterior crítica de l'enfocament donat, bé com a activitat de crítica i avaluació de continguts una vegada analitzat un fet o un procés històric.
- Activitats de ludificació, jocs de rols o simulació, formulades en contextos analògics o digitals i executades de manera síncrona o asíncrona, que demanen de l'alumnat l'exercici actiu de l'empatia respecte de les circumstàncies viscudes per persones del passat o de contextos presents diferents del propi. Poden incloure l'entrevista simulada o la representació de debats entre personatges històrics, la redacció de cartes o diaris ficticis, la creació de blocs personals i perfils simulats a les xarxes socials..., entre d'altres.
- Itineraris didàctics extraescolars que propicien el contacte directe de l'alumnat amb les proves i restes físiques del passat en el seu entorn més immediat. Poden incloure museus de belles arts o etnologia, centres d'interpretació, biblioteques i hemeroteques, visites guiades a institucions, paisatge i art urbà o rural, arqueologia industrial..., entre d'altres.
- Elaboració de síntesis i relats històrics, orals, escrits o audiovisuals, preferentment a partir de la informació derivada de les activitats anteriors, que puguin ser exposats i debatuts tant de manera individual com en grup davant de la resta de l'alumnat.
- Activitats d'elaboració, anàlisi i tractament d'eixos cronològics, texts, mapes, gràfics i estadístiques històriques.
- Formulació, exposició i debat de propostes de millora de l'entorn social i polític tant local o regional com nacional o global, a partir de l'anàlisi crítica de les situacions de conflicte, autoritarisme, pobresa, iniquitat o exclusió que hi ha al món actual.
- Debats al voltant dels resultats de totes les activitats anteriors, que permeten l'avaluació del que s'ha après i de les situacions d'aprenentatge pròpies, per millorar-les, i que fomenten l'expressió d'opinions personals crítiques i constructives per part de l'alumnat.

5. Criteris d'avaluació.

5.1. Competència específica 1.

Cercar, seleccionar i emprar informació sobre el passat i el present en distints tipus de fonts, avaluant de manera crítica el grau de fiabilitat i interès i aplicant els mètodes, tècniques i conceptes de la ciència històrica.

- 5.1.1. Emprar les tècniques i els mètodes bàsics de la investigació en història per buscar informació sobre el passat i el present, i avaluar el grau d'interès i veracitat.
- 5.1.2. Justificar la veracitat o correcció d'afirmacions sobre fets del passat i del present contingudes en diversos tipus de fonts, d'acord amb criteris científics.
- 5.1.3. Elaborar síntesis i formular hipòtesis, individualment i en grup, sobre fets del passat i del present, i verificar-ne la validesa a partir de fonts d'informació fiables.

- 5.1.4. Interpretar i elaborar taules, gràfiques i mapes amb informació històrica tant en format analògic com digital.
- 5.1.5. Acceptar la diversitat d'interpretacions historiogràfiques i reconèixer la provisionalitat i perfectibilitat del coneixement històric.

5.2. Competència específica 2.

Descriure i contextualitzar els fets i processos més importants de la història contemporània, reconeixent-hi l'origen dels trets geopolítics, socials, econòmics i culturals del món actual i explicant-los per mitjà de la causalitat històrica.

- 5.2.1. Construir relats o síntesis descriptius i/o explicatius sobre els fets i processos històrics més rellevants de la història del món contemporani.
- 5.2.2. Identificar i classificar els tipus de relacions causals més habituals per a l'explicació del passat.
- 5.2.3. Explicar les relacions causals que existeixen entre els fets i processos històrics del passat i les problemàtiques polítiques, econòmiques, socials i culturals més rellevants del present.
- 5.2.4. Analitzar i comentar críticament fonts històriques primàries i secundàries, així com informació procedent dels mitjans de comunicació.

5.3. Competència específica 3. Criteris d'avaluació

CE 3. Analitzar les principals ideologies, revolucions i canvis polítics de l'època contemporània així com els diferents règims polítics als quals han donat lloc, avaluant-ne críticament el caràcter democràtic o autoritari.

- 5.3.1. Explicar l'origen, descriure els trets fonamentals i diferenciar entre si les principals ideologies polítiques de l'època contemporània.
- 5.3.2. Identificar, descriure i analitzar els principals processos revolucionaris contemporanis, i explicar-ne la influència sobre canvis històrics i règims polítics en contextos passats i presents.
- 5.3.3. Expressar opinions informades i crítiques sobre el grau democràtic o autoritari de propostes i institucions polítiques del món actual, i particularment del entorn propi.

5.4. Competència específica 4. Criteris d'avaluació

CE 4. Analitzar l'evolució de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics de l'època contemporània, atenent a les causes i conseqüències i valorant els esforços realitzats per mantindre la pau i fer complir els drets humans.

- 5.4.1. Analitzar les causes, desenvolupament i conseqüències dels principals conflictes bèl·lics en l'època contemporània i reconèixer-ne la importància com a factors de canvi històric.
- 5.4.2. Buscar informació veraç i rellevant sobre conflictes i situacions actuals d'incompliment dels drets humans en el plànol internacional i relacionar-los amb els precedents històrics.
- 5.4.3. Emprar tècniques i mètodes propis de la disciplina històrica per a l'anàlisi i explicació de les relacions internacionals i de les causes i conseqüències dels conflictes.
- 5.4.4. Identificar i valorar els principals esforços i contribucions de l'època contemporània per al manteniment de la pau internacional i el respecte als drets humans.

5.5. Competència específica 5. Criteris d'avaluació

CE 5. Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant-ne i valorant-ne les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.

- 5.5.1. Identificar i diferenciar l'origen i trets dels diferents models d'organització econòmica i social proposats i aplicats al llarg de l'època contemporània.
- 5.5.2. Analitzar i avaluar les repercussions socials, polítiques, culturals i mediambientals de diferents sistemes d'organització econòmica implantats en diversos espais geopolítics contemporanis.
- 5.5.3. Realitzar judicis de valor i propostes de millora sobre diferents actuacions del passat o propostes de futur relatives al desenvolupament econòmic i les seues conseqüències socials i mediambientals.

5.6. Competència específica 6. Criteris d'avaluació

CE6. Examinar els canvis i permanències en l'organització social de la població, investigant les aportacions dels diferents grups socials als processos històrics i adoptant una posició crítica enfront de les desigualtats socials i les situacions de discriminació.

- 5.6.1. Incorporar al propi relat històric la diversitat de grups i moviments socials de la contemporaneïtat i analitzar-ne les característiques i aportacions als processos de canvi històric.
- 5.6.2. Identificar les causes, desenvolupament, resolució i conseqüències dels principals conflictes socials de l'època contemporània.
- 5.6.3. Avaluar la contribució de diferents moviments i agents socials de l'època contemporània a la millora de les condicions de vida de les persones.
- 5.6.4. Reconèixer les desigualtats socials i altres situacions de discriminació de col·lectius en el passat i en el present, tot adoptant una actitud crítica enfront d'elles.

5.7. Competència específica 7. Criteris d'avaluació

CE7. Identificar, definir i analitzar en el context els principals corrents i manifestacions culturals i artístics de l'època contemporània, valorant l'herència que suposen en si mateixos i reconeixent en els plantejaments l'origen de la cultura actual.

- 5.7.1. Identificar i definir els principals corrents culturals i artístics de l'època contemporània, i interpretar el significat de les produccions materials i immaterials més significatives.
- 5.7.2. Relacionar les noves formes, tècniques i canals d'expressió i comunicació propis de l'època contemporània amb les circumstàncies històriques i avanços tècnics que les han fet possibles.
- 5.7.3. Reconèixer la vinculació i influències existents entre les formes d'expressió cultural desenvolupades en els últims dos segles i els principals corrents artístics i culturals de l'època actual.
- 5.7.4. Valorar la importància del patrimoni cultural i artístic contemporani com una herència de tota la humanitat que cal conèixer, respectar i preservar.

5.8. Competència específica 8. Criteris d'avaluació

CE8. Reconèixer i analitzar els reptes més rellevants del món actual, analitzant-ne l'origen, les causes i les implicacions per al present i el futur, tot formant judicis personals informats, crítics i compromesos amb la millora de l'entorn.

- 5.8.1. Identificar els principals conflictes, reptes i problemes del món actual i buscar informació contrastada i veraç sobre els orígens històrics, l'evolució i els riscos presents i futurs.
- 5.8.2. Elaborar i exposar, de manera individual i grupal, treballs de síntesi o projectes que analitzen i valoren els reptes del món actual, a partir d'informació provinent de fonts diverses i contrastades.
- 5.8.3. Formar i expressar opinions pròpies, coherents, informades i crítiques, sobre problemes i reptes socials de rellevància local o global.
- 5.8.4. Debatre sobre els principals problemes i reptes del present i formular propostes de millora.

5.9. Competència específica 9. Criteris d'avaluació

CE9. Incorporar la perspectiva de gènere en l'estudi de la història del món contemporani, investigant els moviments feministes en el context i adoptant una actitud proactiva entorn de l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones.

- 5.9.1. Emprar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat històrica contemporània, amb la finalitat de reconèixer i analitzar la desigualtat existent entre homes i dones.
- 5.9.2. Identificar i incorporar al relat històric les idees i moviments feministes de l'època contemporània, així com les protagonistes principals.
- 5.9.3. Mostrar una actitud proactiva envers la igualtat efectiva entre homes i dones, així com sobre la prevenció de la violència de gènere.